

„A szomszédokat nem lehet kicserélni...”

Mintegy 500-600 szlovák nemzetiségű honfitársunk él Csongrád megyében. Helyzetükről tájékozódott a megyei önkormányzat és a szlovákok lakta települések – Ambrózfalva, Csanádalberti és Pítvaros – képviselő-testületi meghívásának elget éve dr. Rudolf Chmel, a Cseh és Szlovák Szövetségi Köztársaság magyarországi nagykövete. A diplomata és a kíséretében megjelent Jakab Róbertné, a Magyarországi Szlovákok Szövetségének ügyvezető elnöke sajtótájékoztatót választott az újságírók kérdéseire.

FOTÓ: GYENES KÁLMÁN

– Történészek, irodalomtudósok és más szakemberek, de politikusok is összehasonlítják a magyarországi szlovákság és a szlovákiai magarság helyzetét. A tényeket, a következtetéseket a politikusok aktualizálják, a napi viták érrendszerébe építik. A nagykövet úr milyenek itéli az itt élő szlovákok helyzetét? – kérdezte a Délmagyarországi.

– Történelmi és egyéb okok miatt óriási a különbség a két népcsoport helyzete között. A magyar nemzetiség Szlovákia Magyarországgal határos déli részén, egy tömbben él. Helyzete a szocializmus évtizedei alatt sem volt oly kritikus, mint azt mondani szokás, hiszen iskolákkal, kiadóhivatallal, újságokkal rendelkezik. Kulturális, iskolapolitikai jogait nézve majdhogyanem autonómiával rendelkezett. Jelenleg parlamenti képviselői révén politikai téren is meg tudja határozni önmagát. Ezzel szemben a magyarországi szlovákság a '60-as évektől elvesztette iskolahálóját. Ennek következtében néhány generáció kapcsolata megszakadt az anyanyelvvel, az a fiatalok mint idegen nyelvet tanulják. Tehát az itt élő szlovákságot csakis kulturális, folklorisztikus jegyek jellemzik, e szinten létezik nemzeti öntudata. E népcsoport Magyarországon területén szétszórtan él, s a családi kapcsolatok következtében is asszimilációs késztetése erős.

– Hogyan lehet ezen változtatni?
– Az erőszakos fellépés, a „szlovákizálás” nem segít. E kérdésben is finom pedagógiai és pszichológiai lépésekkel kell előre haladni. Az itteni szlovákság nemzeti öntudatának regenerálását feltétlenül az iskolaügy gondjainak megoldásával kell kezdeni. A szlovák tanárok képzése, az általános iskolások és a főiskolai hallgatók cserélőtatása, vagy a nyitrai és a szegedi tanárképző főiskola kapcsolatához hasonló együttműködés ösztönzése, bővítése indokolt. Segíthet, ha a szlovákok lakta településeken Szlovákiából – magyarul is tudó – lelkeskedő végzettségű szolgálatot, így az itteniek élő kapcsolatba ke-

rülhetnek anyanyelvükkel. Hiszem, hogy a kulturális autonómiát a magyarországi szlovákok is megkapják, e jogokról a nemzetiségi és kisebbségi törvény is szólni fog. Az itt élő szlovákok helyzete javulna, ha igényeik találkoznának a magyar kormány gesztusaival.

– A nagykövetség szegedi konzulátusának megnyitását tervezték. Mikor valósul meg az elképzelés? – kérdezte a rádió nemzetiségi műsorainak munkatársa.

– A konzulátus terve a szlovák kulturális központ itteni fiókintézetének létrehozásához kötődött. Csakis a pénzügyi feltételek hiánya miatt a terv „nincs napirenden.” A fiókintézet egy békéscsabai kultúrház felépítésével valóra válik. Erre a célra a szlovák kormány idén egy-, jövőre tízmillió koronát szán.

– A hónap elején Pozsonyban rendeztek konferenciát, melynek témája: a magyarországi szlovákság helyzete. Az anyanemzet és az itteni szlovákok megjelent képviselői nem értettek szót, a magyarországi szlovákok egy része eltávozott a rendezvényről. Miért? – kérdeztük Jakab Róbertnével.

– A konferencia néhány szervezőjének magatartása ellen tiltakoztunk. Néhányan ugyanis rosszul értelmezték hivatalukat, azaz saját kisebbségük képviselőit a szomszédos ország többsége elleni gyűlölet stízsítására akarták felhasználni, ahelyett, hogy utat mutattak volna: a 300 éve Magyarországon élő szlovákság hogyan őrizheti meg önmagát.

– A magyar-szlovák diplomáciai kapcsolatok alakulását hogyan itéli meg a nagykövet úr?
– A mai nagykövetség szervezete januártól – nagy valószínűséggel – kettéválik. A szlovák nagykövetség öröklői a vízlépcsővel, a kisebbségek helyzetével kapcsolatos kérdéseket. Véleményem szerint a jövőbeli kapcsolatokat pozitív alapon kell szervezni, hiszen tudomásul kell venni: a szomszédokat nem lehet kicserélni...

ÚJSZÁSI ILONA

Engedményes aranyvásár
14 karátos honosított olasz arany ékszerek
25% árengedménnyel!
15 g feletti vásárlás esetén aranymedál az ajándék
SZEGED: 1992. október 22., csütörtök, MTESZ-székház 10-17 óráig

A JATE rektori hivatala pályázati irodájának vezetésére pályázatok menedzselésével foglalkozó referenst keres.
A kinevezés feltétele középp (felső) fokú angol nyelvismeret, külkereskedelemben, pénzügy és számvitelben való jártasság, lehetőleg felső (vagy középfokú) végzettséggel. Jelentkezés: Szeged, Dugonics tér. 13. II. em. Tel: 311-895 Balogné Molnár Gabriellánál.

Elvesztettük a háborúkat

A hajnali szürkületben is látszik, Pozsony fejlődése nekilendült, a közelünkbe értek, de elhagyni talán még nem fognak bennünket. Az elmúlt két évben megváltozott a város autóparkjának képe, a házakon nyugati és japán cégek táblái. Már kedden reggel fél nyolckor, a város központjában, a vízepítési vállalat titkárságán Július Binder vezérigazgató előszobájában toporgok. Binder mérnök a szakmai gazdája szlovák részről a bőszi vízlépcsőnek. A kívül elegáns portál mögött bent, az irodában a bútorok a hatvanas évek lepusztult nyugalma árasztják. A vitrinben poharak, beléjük vésvé Gabcikovo, Nagymaros. Július Binder egy pillanatra kilép az irodájából.

Meciar homlokráncái

– Hétfőn jött meg Binder úr Brüsszelből, mi történt?

– Nem tudok mondani semmit. Nekünk Brüsszelben minden sikerült, de nagy a politikai probléma. A Magyar Köztársaság semmilyen engedményt nem tett. Tessék hazamenni és érdeklődjön Mosonmagyaróváron.

Csöng a telefon. A New York Times keresi Július Bindert. A vezér tekintete dönt: Binder úr nincs itt, mondja a titkárnő.

– Most úgyse érek rá – mondja Binder. – Fontos tárgyalásom van.

– Megvárom.

– Háromnegyed óra múlva – mondja Binder úr és visszavonul. Betessékelnek a tárgyalóba, Spáková asszony kávé ad, a fotel mögött, a falnak támasztva Havel volt elnök színes fényképe, a falon egy a százezerhez arányú dombortérkép a Gabcikovo–Nagymaros vízlépcsőről. A Kossuth Rádió kedd reggel azt közölte, hogy a Duna elterelését elhalasztották. Mit fog mondani Binder?

– Nem halasztottunk semmit – kezdi a beszélgetést fél 9 után a vezérigazgató. – A Duna ma 0 órától az 1858 és az 1851-es folyamkilométerek közt zárva van, s megkezdjük az elterelést. Pontos terv van, hogyan tereljük el. Bontható elzárás lesz, mi nem csinálunk olyat, hogy a Duna ne legyen visszahozható a régi medrébe. De az elrekesztő betonöbölöket elkezdjük rakni. Mi meggyógyítjuk a Dunát, a folyó most beteg.

– Mi baja van?

– Pozsonynál mélyül a meder – hallom az ismert érveket, amit ellenőrizni azonban nem tudok. – 1956 óta három és fél centit mélyült. Ha elmossa a már csak 80 centis zárórteget, kimossa a meder alól a homokot, a homok helyére fokozatosan betüremkedik a kavicsréteg, ami Pozsony mindkét partját tartja, és a partok beszakadnak. Ezt akadályozzuk meg. Különböző országok többsége elrekesztő betonöbölöket kezdjük rakni. Mi meggyógyítjuk a Dunát, a folyó most beteg.

– De ha akarják, elzárhatják a vizet.

– Ez csak akkor igaz, ha azt hiszik rólunk, hogy terroristák vagyunk.

– Megnézhetem a C-variáns építését?

– Oda most nem lehet menni.

– Hova lehet?

– Bőshöz és a gátakhoz, a felvízcsatornához. Őrizzük az építkezést, félünk a provokációtól, csak egy petárdát durranjon el valaki, és súlyos dolgok történhetnek. Most zárva a Duna, de a hajózás két hét múlva megindulhat az üzemvízcsatornában, Szlovákiában. Ha én dönthetnék, hamarabb végbemenne a változás. Így tízenegyet napig fog tartani. A politika

miatt, sajnos. Holott mi a vízminőséget is megjavítjuk. A magyarok tisztább vizet fognak kapni. Nálunk minden szennyvíztisztító kész, a magyaroknál nincsenek készen. A víz mennyisége is nagyobb lesz. Remélem, a magyarok vannak olyan okosak, hogy nem hisznek Lipták Bélának. Szerintünk 1977-ből a két ország között érvényes szerződés van, ami nem mond ellent a békeszerződésnek sem, mert a békeszerződés megállapítja, hogy a két fél másképp is rendelkezhet. Ennek alapján 77-ben megállapodtunk, hogy a határ marad, a hajózás eljön.

– Mennyiért hagynák abba?

– Csak példának mondom, ha például 100 milliárd márkát fizetésében megállapodna velünk Magyarországon.

– Ez közzelt a realis összeghez?

– Igen.

– Ennyi kéne fizetnünk Szlovákiának?

– Csak példát mondtam.

– Nem fél, hogy ez hidegháborúhoz vezet?

– Miért, most milyen háború van? Szerbiának, Jugoszláviának, Ukrajnának a verziói vannak Magyarországgal szemben. És önként minden háborút elvesztettek. Mi azt akarjuk, hogy a magyarokkal jól kijöjünk. Nekünk fontos ez, és nem igaz, hogy Nyugat igazat ad a magyaroknak. Azt csak önként szeretnék hinni. Önöknek feltételezéseik vannak, nekünk érveink. Mit csináltak a magyarok? Először azt mondták, a szlovákoknak nem lesz pénzük Bősre. Volt és van pénz. Aztán azzal jöttek, hogy a szlovákok nem tudják megcsinálni. És tessék, meg tudtuk csinálni. Brüsszelben is jó eredménnyel jártam.

– Kikkel találkozott?

– Nem mondom neket, nem vagyok politikus. De ott is azt mondták, hogy nem akarnak helyettünk dönteni. Mi egyeztünk meg a magyarokkal.

– Mi úgy akarunk tárgyalni, hogy közben áll az építkezés.

– Az öregapám arra tanított, hogy az okost becsaphatják egyszer, a butát kétszer, de aki harmadszor is hagyja magát becsapni, az nem ember. A magyarok most akarnak harmadszor becsapni minket. Többet nem akarok Brüsszelbe menni. A magyar ellenzők attól félnek, ha a Duna az új mederben lesz és körülötte egy paradicsom, mindenki látni fogja, hogy éveken át hazudoztak.

– Ha a magyarokkal akarnak tárgyalni, miért nem tárgyalnak?

– Tárgyalunk és tárgyalunk. Ez magyar-csehszlovák terv. Nézzé meg a térképen is, amin magának mutatom a vízművet, rajta a Víziterv és a Hydroconsult cégjelzése. És magyarul nyomták rá, szolgálatai használatra. De

én nem titkolok semmit. A C-variáns is közös munka. Magyar kollégákkal konzultáltunk.

– Kikkel?

– Neveket nem mondom. De a magyar fél pontosan tudja, mi a C-variáns.

– Meg lehet nézni?

– Nem. Két hét múlva, amikor kész, mindenki mehet oda. Most nem. Folynak az elterelés munkálatai. A nagy szárazság miatt a Dunán most úgyis roppant nehéz a hajózás. Ez az ideális időpont.

– Binder úr kísérőt ad, első dolgunk, hogy Gútor fölé, a C-variánshoz hajtunk. A falu fölött a gát, a biztonsági szolgálat pisztolyosai, a fekete seriffek állnak a bejáratnál. Itt lesz a tározó, jobbra fönt lesz az elrekesztés, teherautók rohagásznak, bulldozerek dolgoznak. A leendő mederben még áll a távvezeték. A hatalmas betonöbölöket nem hordják. Úgy látszik a munkálatokból, hogy október 20-án az elterelést akkor sem lehetett volna megcsinálni, ha tényleg akarták volna. Ha megtörténik, innen, a Gútor fölötti tározóból fog a bőszi turbinákra vonulni a víztömeg. Gyertünk oda.

Útközben látni a túlparti Vajkát, ami akkor majd sziget lesz. Busz helyett komppal jönnek ki az emberek az öreg Duna és a vízmű közül. Bősnél a két hajózási csillag kész, a gát falát belül a Slovasfalt munkásai bitumenozzák, a trafók berregnek, már be vannak kötve a hálózatba, várják az indulást. Norvég, svéd újságírók kószálnak. Itt is fegyveres az őr. Az irodaház egyik fele még épül, a másik felében már adminisztrálnak. Ennyi volt látható kedden. A kísérő többször is elmondja, itt paradicsom lesz. Turisták jönnek majd, már most is nagyon drága a telek. Nem akarunk venni, jövőnk vissza. A magyar oldalon, Rajkánál Lipták Béla érkezik ötödikével Mosonmagyaróvárról, gyalog. Hatalmas transzparenst cipelnek.

– Mi a helyzet? – kérdezi Lipták professzor.

– Készül a mű.

– Mire számíthatunk a szerdai tüntetésen?

– Semmi jóra.

– Most az kell, minél durvábbak legyenek, hadd lássa a világ – mondja a professzor.

– Ülünk a határ innesső oldalán, remélve, lövöldözés tényleg nem lesz. Azokat a háborúkat ugyanis valóban elvesztettük.

– Talán ezren leszünk a szerdai tüntetésen – mondja Lipták professzor. Összehozzuk annak az egygyenedét, amit az osztrákok csináltak Hainburgnál. Nem ismerem rá erre a népre, aki 56-ban nekiment a vörös hadseregnek. Most borzalmas letargiában van.

ZELEI MIKLÓS

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS!

A Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság

pályázatot hirdet

kizárólag **férfiak** részére

hivatásos közbiztonsági szolgálat teljesítésére,

szegedi és hódmezővásárhelyi rendőrkapitányságok állományába.

Pályázatot nyújthatnak be mindazon férfiak, akik:

♦ büntetlen előéletűek ♦ 35 évnél nem idősebbek ♦ sorkatonai szolgálatot teljesítettek ♦ érettségi vagy szakmunkásképző iskolai bizonyítvánnyal rendelkeznek ♦ egészségileg alkalmasak és a rendőri szolgálatot élethivatásuknak tekintik.

A kinevezettek megillető jogok:

♦ érettségizettek őrmesteri, szakmunkásképző iskolát végzettségű rendfokozatot kapnak ♦ a felszerelt rendőr kezdő illetménye: 18-19 000 Ft ♦ teljes fizetés jár a betegállomány ideje alatt is ♦ 50%-os MÁV-utazási kedvezmény ♦ jelenleg évi 19 000 Ft készpénz, valamint 8 000 Ft ruhautalvány és év végén plusz havi teljes illetmény.

Jelentkezni lehet ezen felhívás alapján személyesen a Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság személyzeti osztályán Szeged, Kossuth L. sgt. 22-24.

Bővebb és részletesebb felvilágosítást a kötelezettségekről, jogokról, a szolgálati elfoglaltságokról, a szabadidőről és az egyéb tudnivalókról a jelentkezés helyén adunk.

SCOTT

a
szükséges gyengédség

A SCOTT 100 ÉVES MÚLTRA VISSZATEKINTŐ AMERIKAI MULTINACIONÁLIS TÁRSASÁG A LEGIGÉNYESEBB EGÉSZSÉGÜGYI PAPIRTERMÉKEKET KÍNÁLJA A TISZTELT VÁSÁRLÓKNAK

TOALETTPAPÍR
LÁGY, MÉGIS ERŐS

PAPÍRSEBKENEDŐ ÉS -SZALVÉTA
ESZTÉTIKUS, PUHA
TÖKÉLETESEN FINOM...ÉRINTSE MEG!

PAPÍRTÖRÜLKÖZŐ
A MARADÉKTALANUL IGÉNYESEKNEK

SCOTT KFT.
1052 BP., ARANYKÉZ U. 6. TEL./FAX: 138-3215